

Довженко Олександр Петрович

(1894-1956)

письменник, кінорежисер,
кінодраматург, художник

Народився 29 серпня (10 вересня) 1894 року у багатодітній селянській родині на хуторі В'юнище Сосницького повіту Чернігівської області. 1911 року Олександр Довженко вступив до Глухівського учительського інституту, який закінчив у 1914 році та був направлений учителювати до Житомирської вищої початкової школи. У 1917 році переїздить на роботу до Києва, де теж вчителює та вчиться у Київському комерційному інституті на економічному факультеті.

У 1918—1919 рр. воював проти більшовиків у лавах армії УНР. У 1921-1923 рр. - на дипломатичній роботі у Варшаві та Берліні. Улітку 1923 року Довженко оселяється у Харкові. Перший серйозний успіх прийшов у 1929 році після виходу на екран фільму «Звенигора». Наступним фільмом Довженка став «Арсенал». Із липня до листопада 1929 року Довженко знімає свій геніальний твір „Земля”. Він щоліта до 1956 року приїздив на будівництво Каховської ГЕС. Результатом детального вивчення ходу будівництва, робітничого середовища стає його знаменита кінострічка „Поєма про море”, яку по смерті зняла дружина письменника Юлія Солнцева.

У 1954 — 1955 режисер закінчує роботу над кіноповістю «Зачарована Десна», розпочату ще 1942 року, де він згадує своє дитинство.

25 листопада 1956 року О.Довженко помирає на дачі під Москвою.

Із 1957 року Київська кіностудія носить ім'я Довженка, у 1972-му було затверджено Золоту медаль ім. Довженка «За найкращий військово-патріотичний фільм». У 1960 році створено музей Довженка у батьківській хаті. 10 вересня - день народження Олександра Довженка — святкується в Україні як День кіно. У цей же день із 1994 року за указом Президента України вручається державна премія імені О. Довженка в галузі кінематографа У 1996 році було створено «Національний центр Олександра Довженка», робота якого зосереджена на двох основних напрямках: збирання та збереження фільмів (передусім національного кіно) та поширення кінострічок (у першу чергу українських), їхня популяризація серед населення. З 5 липня 2004 року Національний банк України ввів у обіг ювілейну монету у 2 гривні, присвячену 110-річчю від дня народження Довженка.

Нагороди та премії

- 1934 МКФ у Венеції (Приз, фільм «Іван»)
- 1941 Сталінська премія (I ступеня, фільм «Щорс»)
- 1949 МКФ в м. Готвальдове (Премія праці, фільм «Мічурін»)
- 1949 МКФ в Маріанських Лазнях (Премія за кращий кольоровий фільм, фільм «Мічурін»)
- 1949 Сталінська премія (II ступеня, фільм «Мічурін»)
- 1959 ВКФ (Перша премія авторів сценарію (посмертно), фільм «Поєма про море»)
- 1959 Ленінська премія (посмертно, фільм «Поєма про море»)

Твори

1. Вибрані твори / передм. А.Гуляк. - К. : Сакцент Плюс, 2004. - 512 с.
2. Поема про море : літ. кіносценарій / упоряд. М.Малаховський. - К. : Держлітвидав, 1960.- 335 с.

Про нього

3. Сизоненко, О. Не вбиваймо своїх пророків! : Книга талантів / О.Сизоненко; оформ. В.Машкова. - К. : Дніпро, 2003. - 895 с. : фотогр. - (Життя видатних людей).
4. Гоян, Я. Давня мелодія / Ярема Гоян // Веселочка. - 2006. - № 5-6. - С.22-25.
5. Яценко, А. Олександр Довженко: "Я - каховчанин!" / Яценко, Анатолій // Гривна - СВ. - 2006. - № 48. - С.15.
6. Параскевич, П. К. Херсонщина в житті і творчості О.Довженка / П.Параскевич // Сторінки літературної Херсонщини / П. Параскевич; упоряд. М. Василенко.- К. : Просвіта, 2008. – С. 22-29.

Довідкові видання

7. Бабушкін, О.К. Довженко Олександр Петрович / О. К. Бабушкін // Українська радянська енциклопедія : в 12 т. Т. 3. — 2-е вид. — К., 1977. — С. 420.
8. Довженко Александр Петрович // Краткая литературная энциклопедия : в 8 т. / гл. ред. А.А. Сурков. Т. 2 – М.: Сов. энцикл., 1964. – Стб. 725-726.
9. Довженко Александр Петрович // Українська літературна енциклопедія : в 5-ти т. / редкол.: І.О. Дзеверін (відп. ред.) [та ін.]. Т.2. – К., 1990. – С.81-83.

Бібліографічні видання

10. Олександр Петрович Довженко: бібліогр. покажч. / Чернігівська Держ. обл. універсальна наук. б-ка ім. В.Г. Короленка; сост. Студьонова Л. - Чернігів: Б.в., 1994. - 55 с.
11. Олександр Довженко // Письменники Радянської України 1917-1987 : бібліогр. довід. / авт.-упоряд. В.К. Коваль, В.П. Павловська. – К.: Рад. письм., 1988. – С.192.

Фільмографія

- 1926 - „Вася-реформатор” (співрежисер, сценарист, фільм втрачено)
- 1926 - „Ягідка кохання” (режисер, сценарист)
- 1927 - „Сумка дипкур'єра” (режисер, переробка сценарію, актор)
- 1927 - „Звенигора” (режисер, переробка сценарію)
- 1929 - „Арсенал” (режисер, сценарист)
- 1930 - „Земля” (режисер, сценарист)
- 1932 - „Іван” (режисер, сценарист)
- 1935 - „Аероград” (режисер, сценарист)
- 1939 - „Щорс” (режисер, сценарист)
- 1940 - „Визволення” (режисер)
- 1943 - „Битва за нашу Радянську Україну” (режисер, у співавторстві з Ю.Солнцевою та Я.Авдєєнко)
- 1945 - „Перемога на Правобережній Україні” (режисер, у співавторстві з Ю.Солнцевою)
- 1946 - „Рідна країна” (художній керівник)
- 1948 - „Мічурін” (режисер, сценарист)
- 1951 - „Прощай, Америко!” (режисер, незакінчений, змонтовано лише 6 частин)
- 1956 - „Поема про море”(сценарист)